

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 508/2023-44

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Matejom Oslackým, Jarabinková 8/E, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-37Er/3668/2006 (pôvodne Okresný súd Bratislava II, konanie vedené pod sp. zn. 37Er/3668/2006) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-37Er/3668/2006 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B2-37Er/3668/2006 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré jej **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľke **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume **442,38 eur**, ktorú **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a napadnuté konanie

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. júla 2023, doplnenou 24. augusta 2023 splnomocneným právnym zástupcom domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 19 998 eur a trovy konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je povinnou v exekučnom konaní pôvodne vedenom okresným súdom pod sp. zn. 37Er/3668/2006, tohto času vedenom mestským súdom pod sp. zn. B2-37Er/3668/2006, ktoré začalo 6. decembra 2006. Sťažovateľka podaním z 15. novembra 2019 (doručeným okresnému súdu 27. novembra 2019 a súdnemu exekútorovi 18. novembra 2019) navrhla zastavenie exekúcie, o ktorom okresný súd nerozhodol ani do podania ústavnej sťažnosti. Touto nečinnosťou okresného súdu a mestského súdu došlo k zbytočným prietahom. Sťažovateľka nemá žiadnu vedomosť o stave konania ani vykonaných procesných úkonoch zo strany súdu a súdneho exekútora, pretože napriek tomu, že vo svojom podaní (návrhu na zastavenie exekúcie) uviedla výlučnú adresu na doručovanie písomností odlišnú od adresy trvalého pobytu, mestský súd ani súdny exekútor s ňou nekomunikujú a nedoručujú jej žiadne písomnosti. Exekučné konanie bolo začaté pred 17 rokmi, od podania návrhu na zastavenie exekúcie uplynuli viac ako tri roky bez toho, aby exekučný súd vykonal čo len jediný úkon vo vzťahu k sťažovateľke. Sťažovateľka podala 30. mája 2023 predsedovi okresného súdu sťažnosť na nečinnosť, ktorá podľa oznámenia z 31. mája 2023 nebola prešetrená z dôvodu prechodu exekučnej agendy na mestský súd, teda ani tento prostriedok nevedol k náprave.

3. K ústavnoprávnym aspektom veci sťažovateľka uviedla, že rozhodnutie o jej návrhu na zastavenie exekúcie nemožno považovať za zložité, správanie sťažovateľky k predĺženiu konania neprispelo, naopak, oznámením doručovacej adresy dbala na plynulý priebeh konania. Vedenie exekúcie nepriaznivo ovplyvňuje každodenný život sťažovateľky a predstavuje podstatné obmedzenia pri nakladaní s jej majetkom (nemôže si zriadiť bankový účet, získať bankový úver, má zvýšené náklady s hotovostnými platbami a pod.). Nepriaznivý dopad dlhotrvajúcej exekúcie je podľa tvrdenia sťažovateľky znásobený jej vekom (65 rokov) a zdravotným stavom (80 % invalidita). Vzhľadom na uvedené si sťažovateľka uplatnila priznanie finančného zadosťučinenia v sume 19 998 eur.

4. Sťažovateľka je toho názoru, že nemožno od nej spravodlivo vyžadovať, aby znášala dôsledky administratívno-organizačných opatrení na strane súdu. Exekučný súd porušil jej označené práva, keďže bol v predmetnej veci nečinný prakticky od roku 2015, osobitne od roku 2019, odkedy nerozhodol o jej návrhu na zastavenie exekúcie. Celková dĺžka exekučného konania je 17 rokov a počas tohto obdobia sa vyskytovali prietahy v konaní priebežne.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. II. ÚS 508/2023 z 22. novembra 2023 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd z vyžiadaného spisového materiálu zistil tento priebeh napadnutého konania v relevantnom období po podaní návrhu na zastavenie exekúcie 27. novembra 2019:

- Exekučné konanie začalo podaním návrhu 29. marca 2006, predmetom výkonu je dlžná suma na výživnom voči dieťaťu sťažovateľky (povinná, pozn.).

- Okresný súd uznesením č. k. 37Er/3668/2006-477 z 27. marca 2015 zamietol návrh sťažovateľky na povolenie odkladu exekúcie. Proti tomuto uzneseniu podala odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 21CoE/60/2016-546 z 29. februára 2016 tak, že odvolanie sťažovateľky odmietol ako procesne neprípustné. Sťažovateľka si toto rozhodnutie podľa relácie poštového doručovateľa neprevzala v odbernej lehote (doručované na adresu [REDACTED]).
- Sťažovateľka 12. decembra 2018, 18. januára 2019 a 28. januára 2019 osobne nahliadla do spisu a vyhotovila si kópie celého spisového materiálu.
- Sťažovateľka podala 27. novembra 2019 na okresnom súde návrh na zastavenie exekučného konania a námietky proti exekúcii. Zároveň požiadala o doručovanie zásielok na skôr oznámenú doručovaciu adresu ([REDACTED] P. O. BOX 72, Bratislava).
- Zákonný sudca sa zmenil 10. januára 2020, 12. mája 2020 a 12. júna 2020.
- Okresný súd vyzval oprávneného 8. septembra 2020 na vyjadrenie k návrhu sťažovateľky. Oprávnený (syn sťažovateľky) sa vyjadril k návrhu na zastavenie exekúcie podaním z 25. septembra 2020 a navrhol ho zamietnuť, pretože nedošlo k úhrade dlžného výživného.
- Zákonný sudca sa zmenil 1. októbra 2021.
- Exekútor doručil 3. novembra 2021 námietky sťažovateľky (totožné podanie z 27. novembra 2019) so svojim vyjadrením k nim okresnému súde.
- Zákonný sudca sa zmenil 8. decembra 2021.
- Zákonný sudca sa zmenil v súvislosti s prechodom agendy na mestský súd 1. augusta 2023.

II.

Vyjadrenie všeobecného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie mestského súdu:

7. Predsedníčka mestského súdu listom sp. zn. 1SprV/510/2023 zo 7. decembra 2023 predložila ústavnému súde vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý popísal predmet a priebeh konania. K meritu uviedol, že *«sťažovateľka svojím postupom spôsobuje prieťahy. Na základe jej podaní, exekučný súd vydal 32 uznesení, pričom o odklade exekúcie rozhodoval prvostupňový súd 15-krát a o zastavení exekúcie 4-krát. Povinná napriek tomu, že je v uzneseniach riadne poučená o neprípustnosti odvolania, podáva odvolania. Povinná opakovane po prevzatí zásielky s rozhodnutím o zamietnutí jej návrhu na odklad exekúcie podáva ešte v ten istý deň rovnaký návrh na odklad. Všetky svoje zásielky povinná necháva priemerne 3 týždne neprevzaté na adrese pre doručovanie: [REDACTED] P. O. BOX 72, Bratislava 1, ktorá je adresou spoločnosti, v ktorej povinná bola konateľkou od 02.12.2003 do 14.07.2022. Povinná žiadala o odklad exekúcie aj do vyporiadania BSM, po ktorom bude cit. „finančne výborne zabezpečená a to nezávisle od zdravotného stavu, resp. možnosti zamestnať sa/pracovať“.* Podľa rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 14.06.2005 č. k. 17Nc/66/01-761 mala povinná zisk z vlastnej podnikateľskej činnosti trikrát prevyšujúci priemernú mzdu, ale opakovane uvádza, že je v hmotnej núdzi a poberá iba invalidný dôchodok, na druhej strane tiež uviedla (č.l. 648), že jej bolo v r. 2004 súdom stanovené výživné na manželku 35.000 Sk.». Zákonný sudca okrem toho, že sťažovateľka zámerne

zahluje exekučný súd totožnými podaniami na odklad a zastavenie exekúcie, poukázal tiež na implementáciu „súdnej mapy“, ktorá mala vplyv na organizáciu práce a zaťaženosť mestského súdu.

II.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka sa vyjadrila k stanovisku mestského súdu podaním zo 4. januára 2024. V podstatnom uviedla, že majetkové pomery z obdobia jej pracovného života vzhľadom na veľký časový odstup sú irelevantné vo vzťahu k namietaným priet'ahom. Sťažovateľka je presvedčená, že nedoplatok na zročnom výživnom už uhradila jednorazovou platbou a túto úhradu preukazuje aj trestný rozsudok v jej veci. Posúdenie dôvodnosti vedenia exekúcie mal súd vykonať v rozhodnutí o jej návrhu na zastavenie exekúcie, a nie vo vyjadrení k jej ústavnej sťažnosti. Zavedenie súdnej mapy nepovažuje sťažovateľka za významnú okolnosť, ktorá by mala ospravedlňovať nečinnosť exekučného súdu, pretože pôvodná zákonná sudkyňa v jej veci z okresného súdu sa stala sudkyňou mestského súdu a mohla v konaní ďalej pokračovať. K svojmu príspevku k predĺženiu konania sťažovateľka uviedla, že napáda obdobie po roku 2015 a osobitne po roku 2019, keď bol exekučný súd nečinný. Sťažovateľka ďalej uviedla, že uznesenie krajského súdu z 29. februára 2016 jej nebolo dosiaľ doručené. Ani po oneskorenom vyjadrení exekútora, ktoré predložil spolu s jej návrhom, okresný súd nekonal po dobu 2 rokov. Vyjadrenie oprávneného z 25. septembra 2020 sťažovateľke taktiež nebolo doručené na ňou oznámenú doručovaciu adresu.

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom mestského súdu (a jeho právneho predchodcu, pozn.) v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného

sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

14. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o návrhu na zastavenie exekúcie tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov s ustálenou judikatúrou. Z hľadiska významu predmetu pre sťažovateľku ústavný súd konštatuje, že konanie o návrhu povinnej sťažovateľky na zastavenie exekúcie si v zmysle judikatúry ESLP nevyžaduje vyššiu prioritu. Ústavný súd však vzal na zreteľ pri posudzovaní postupu všeobecných súdov samotný predmet exekúcie, ktorým je vymoženie dlžného výživného pre dieťa, ktorý je vysoko prioritný, pretože ide o úhradu bežných potrieb vyživovaného (oprávneného), ktorá musí byť včasná.

15. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v napadnutom konaní zistil také správanie sťažovateľky, ktoré významne prispelo k jeho predĺženiu, pretože zahlučuje exekučný súd opakovanými totožnými návrhmi na odklad a zastavenie exekúcie, napriek poučeniu podáva neprípustné opravné prostriedky a doručovanie súdnych písomností sťažovateľke je problematické. Uvedené konanie považuje ústavný súd vzhľadom na predmet konania, ktorým je výkon vyživovacej povinnosti k dieťaťu sťažovateľky, za rozporné s dobrými mravmi. Na uvedené skutočnosti prihliadol pri určovaní výšky primeraného zadost'učinenia.

16. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

17. Z popísaného priebehu exekučného konania vedeného okresným súdom a mestským súdom vyplýva, že návrh na zastavenie exekúcie odôvodnený oslobodením spod obžaloby pre trestný čin zanedbania povinnej výživy a následným zamietnutím návrhu na povolenie obnovy civilného konania, v ktorom bol vydaný exekučný titul, bol podaný 27. novembra 2019. Okresný súd vykonal jediný procesný úkon po uplynutí takmer roka od podania návrhu, keď 8. septembra 2020 vyzval oprávneného na vyjadrenie k návrhu. Oprávnený vyjadrenie doručil 25. septembra 2020. Najneskôr od predloženia vyjadrenia súdneho exekútora v marci 2021 všeobecnému súdu nič nebránilo rozhodnúť o návrhu, napriek tomu bol vo veci úplne nečinný po dobu takmer troch rokov. Vo vzťahu k obrane exekučného súdu, že sťažovateľka zahlučuje súd opakovanými návrhmi a neprípustnými opravnými prostriedkami, ústavný súd konštatuje, že sa s týmto hodnotením priebehu konania stotožňuje. Avšak uvedené nemôže zbaviť zodpovednosti všeobecný súd

za nesplnenie povinnosti riadne konať, vybavovať návrhy v primeraných lehotách a využívať zákonné poriadkové opatrenia k dosiahnutiu primeranej dĺžky konania.

18. Neprimerané množstvo spisov, v ktorých všeobecný súd koná, či nedostatočné materiálne a personálne vybavenie všeobecného súdu nie sú spôsobilé zbaviť všeobecný súd zodpovednosti za porušenie práva sťažovateľky na prejednanie veci v primeranej lehote.

19. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, s prihliadnutím na zistené obdobie úplnej nečinnosti v konaní o vymoženie výživného na dieťa dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Keďže exekučné konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel návrhu na vyslovenie príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov, ktorý uložil z dôvodu zániku právnej subjektivity okresného súdu už mestskému súdu (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä neprimeranú dĺžku konania o návrhu na zastavenie exekúcie, ale aj významne obštrukčné správanie sťažovateľky, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu). Povinnosť úhrady bola uložená mestskému súdu z dôvodu zrušenia okresného súdu k 31. máju 2023. Vo zvyšnej časti sťažovateľkou uplatňovanému návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto výroku).

V.

Trovy konania

24. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

25. Ústavný súd priznal sťažovateľke fakultatívnu náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov

(ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená odmena predstavuje celkom sumu 442,38 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Ústavný súd nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia za tretí úkon právnej služby (replika) z dôvodu, že tento úkon nepovažuje za nevyhnutne potrebný, pretože neprináša zásadné nové argumenty vo veci, ktoré by neboli uplatnené už v podanej sťažnosti.

27. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

28. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2024

Peter Molnár
predseda senátu